

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029

Painopiste 1: MIELEN HYVINVOINTI

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Kehitetään matalan kynnyksen tukea monialaisesti	Lisätään näyttöön perustuvien terapeuttisten menetelmien saata- vuutta porrasteisen hoitomallin käyttöönoton avulla eri ikäryhmissä	Perhekeskuspalvelut, sotekeskus- palvelut	Porrasteinen hoitomalli on käytössä (kyllä/ei)	HYTE-kerroin indikaattorit (%-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä): <ul style="list-style-type: none"> Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamas- sa olevat 18–24-vuotiaat (NEET-nuoret) Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat Toimeentulotukea pitkä- aikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat Lapset ja nuoret (%-osuus 4-5. ja 8-9. sekä lukion ja ammattioppilaitoksen 1-2. -luokkalaisista) (osa toimen- piteistä on lasten ja nuorten suunnitelmissa):
	Laaditaan lasten ja nuorten mielenterveys- ja riippuvuuspalveluista moniammatillinen palvelukuvaus ammattilaisille ja asiakkaille	Lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut	Palvelukuvaus on laadittu (kyllä/ei)	
	Vahvistetaan lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin matalan kynnyk- sen palveluiden saavutettavuutta ja itsehoidon työkalujen käyttöä	Lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut	Digitaalisten palveluiden käyttäjämäärän kehitys, nuorten kokemus palveluiden saavutettavuudesta	
	Kunnissa mahdollistetaan kohtaamispaikkoja eri ikäisille	Kunnat, järjestöt ja viestintäpalvelut	Kohtaamispaikkatoimintaa eri ikäisille on 21/21 kunnassa	
	Kehitetään mielenterveyden omahoitoa ja palveluohjausta mielenterveys- ja riippuvuuspalveluiden sekä Hyvinvointi arkeesi -sivustojen kautta	Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut ja hytetu-tiimi	Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluiden www-sivu on uudistettu (kyllä/ei). Mieri-palveluiden henkilöstö on koulutettu hyödyntämään Mieri-palveluiden ja Hyvin- vointia arkeesi -sivustojen sisältöjä osana työtään (kyllä/ei)	
	Tarjotaan asukkaille matalan kynnyksen tukea ja apua eri elämäntilanteissa	Järjestöt	Lapin alueella ilmoitettujen toimintojen lukumäärä lähellä.fi -palvelussa	
	Vahvistetaan sote-henkilöstön asiakaspalveluosaamista moninaisuuden kohtaamisessa.	Sotekeskuspalvelut	Sote-henkilöstölle on järjestetty asiakaspalveluosaamisen koulutusta moninaisuuden teema huomioiden. Koulutusmateriaalit ovat henkilöstön käytössä. (kyllä/ei)	
Edistetään digitaalista hyvinvointia	Digipalveluiden viestintäsuunnitelman toimenpiteillä vahvistetaan asukkaiden kokemusta Laphan digipalveluiden turvallisuudesta ja luotettavuudesta	Digipalvelut ja viestintäpalvelut	Digipalveluiden viestintäsuunnitelmassa on huomioitu Laphan digipalveluiden turvallisuudesta ja luotettavuudesta viestiminen asukkaille (kyllä/ei)	<ul style="list-style-type: none"> Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä 2 viikon aikana Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (yläkoulu, lukio ja ammattioppilaitos) Tuntee itsensä yksinäiseksi (ala- ja yläkoulu) Ei yhtään läheistä ystävää (yläkoulu, lukio ja ammattioppilaitos) Erittäin heikko osallisuuden kokemus (yläkoulu, lukio ja ammattioppilaitos)
	Viestitään kansallisista suosituksista koskien lasten ja nuorten digitaalisten laitteiden käyttöä vapaa-ajalla.	Kunnat, hytetu-tiimi, viestintäpalvelut	Kansallisista suosituksista digitaalisten laitteiden käyttöön vapaa-ajalla on viestitty hyvinvointialueen ja kuntien kanavissa (kyllä/ei)	
	Koulutetaan sote-ammattilaisia digitaalisen hyvinvoinnin puheeksi oton työkaluista ja digitaalisen hyvinvoinnin yhteyksistä terveyteen ja hyvinvointiin	Hytetu-tiimi	Sote-ammattilaisille on toteutettu koulutus digitaalisen hyvinvoinnin edistämisestä ja koulutusmateriaalit sekä työkalut ovat henkilöstöllä käytettävissä (kyllä/ei).	
	Helpotetaan tiedon ja palveluiden saavutettavuutta tarjoamalla digitukea ja ohjausta	Järjestöt	Digitukea ja -ohjausta järjestetty (kyllä/ei)	
Edistetään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä vähennetään yksinäisyyttä	Vahvistetaan kokemus-, vertais- ja vapaaehtoistoimintaa sekä lisätään tietoisuutta erityisryhmistä	Järjestöt, hytetu-tiimi	Koulutuksia ja tukea kokemus-, vertais- ja vapaaehtois- toimijoille järjestetty (kyllä/ei)	Aikuisväestö (%-osuus): <ul style="list-style-type: none"> Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus 20 vuotta täyttäneistä koulutus- tason mukaan Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 20-64-vuotiaat Erittäin heikko osallisuuden kokemus 20 vuotta täyttä- neistä (matala, keskitason ja korkea koulutus) Ikääntyneet (%-osuus): <ul style="list-style-type: none"> Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus 65 vuotta täyttäneistä
	Kunnissa toteutetaan osallistuvaa budjetointia	Kunnat	Osallistuvaa budjetointia on toteutettu 21/21 kunnassa	
	Kunnissa järjestetään matalan kynnyksen maksuttomia tapahtumia vuosittain	Kunnat, järjestöt ja seurakunnat	Maksuttomia tapahtumia on järjestetty 21/21 kunnassa vuosittain	
	Laaditaan monitoimijaisesti yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa toimenpide-ehdotus lasten ja nuorten yksinäisyyden vähentämiseksi ja jalkautetaan se koko Lappiin	Lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut, viestintä- palvelut	Toimenpide-ehdotus on laadittu ja se on jalkautettu koko Lappiin (kyllä/ei)	
	Järjestetään koulutusta sote-henkilöstölle iäkkäiden ja paljon palveluja tarvitsevien henkilöiden kohtaamisesta	Ikääntyneiden palvelut, sotekeskus- palvelut	Koulutus on toteutunut ja materiaalit ovat henkilöstön käytettävissä (kyllä/ei)	
	Huomioidaan väestön yhdenvertaisuuden edistäminen ja syrjinnän ehkäisy osana viestintää	Hytetu-tiimi, viestintäpalvelut	Viestintää on toteutettu yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän ehkäisemiseksi (kyllä/ei)	
	Edistetään asukkaiden osallisuutta järjestämällä koulutusta kulttuu- rihyvinvoinnin verkostoille menetelmien ja toimintamallien käytöstä	Kulttuurihyvinvointia edistävät verkostot, järjestöt, hytetu-tiimi	Koulutuksia on järjestetty kulttuurihyvinvointia edistävissä monitoimijaisissa verkostoissa (kyllä/ei)	
	Vakiinnutetaan Hyvinvointilähete-toimintamalli	Sotekeskuspalvelut, järjestöt	Hyvinvointilähete -toimintamalli on käytössä ja vakiintunut (kyllä/ei)	
	Kehitetään jalkautuvaa ja etsivää työtä sekä asiakasohjausta	Järjestöt, sotekeskuspalvelut, lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut, ikääntyneiden palvelut	Etsivän ja jalkautuvan työn sekä asiakasohjauksen käytäntöjä on kuvattu ja käytössä monitoimijaisena verkostotyönä (kyllä/ei)	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029

Painopiste 2: YLIPAINON EHKÄISY JA TERVEYTTÄ EDISTÄVÄT ELINTAVAT

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Edistetään terveellisiä ruokailu- ja liikkumistottumuksia	Kehitetään henkilöstön osaamista iäkkäiden vajaaravitsemuksen ennaltaehkäisemiseksi, tunnistamiseksi ja arvioimiseksi	Kuntoutus, ravitsemusterapeutit	Oppiportin tunnistatko vajaaravitsemuksen opintokokonaisuus on osa sote-ammattilaisten täydennyskoulutusta (kyllä/ei). Vajaaravitsemuksen tunnistamiseen ja ehkäisemiseen tuetaan materiaaleja, jotka ovat henkilöstön käytettävissä (kyllä/ei).	HYTE-kerroin (%-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä): <ul style="list-style-type: none"> Elintapaneuvonnan toteutumisen tyyppin 2 diabetes-riskissä oleville Käypä hoito -suosituksen mukaisesti Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18–24-vuotiaat (NEET-nuoret) Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat Lapset ja nuoret (%-osuus 4-5. ja 8-9. sekä lukion ja ammattioppilaitoksen 1-2. luokkalaisista) (valtaosa toimenpiteistä on opiskeluhoillon ja neuvola-suunnitelmassa): <ul style="list-style-type: none"> Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi Move! -mittaustulokset (5. ja 8. luokka) Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1h/vk (yläkoulu) Vähintään tunnin päivässä liikkuvat (lukio ja ammatillinen oppilaitos) Ei syö aamupalaa joka arkiamu (ala- ja yläkoulu) Ylipainon esiintyvyyys ikäryhmittäin Aikuisväestö: <ul style="list-style-type: none"> Sairastavuusindeksi, ikävakiointu Työkyvyttömyysindeksi, ikävakiointu Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien %-osuus, 20 vuotta täyttäneistä koulutustason mukaan Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikänsä saakka, % 20–64-vuotiaat, koulutusryhmittäin Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien %-osuus 20 vuotta täyttäneistä Lihavien %-osuus 20 vuotta täyttäneistä koulutustasoinnain Ikääntyneet (%-osuus): <ul style="list-style-type: none"> Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevat, 65 vuotta täyttäneistä Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevat, 75 vuotta täyttäneistä 500 metrin kävelemisessä suuria vaikeuksia, 65 vuotta täyttäneistä
	Jatkokehitetään toimintamallia ikääntyneiden vajaaravitsemuksen hoitoon ohjaamiseksi sotepalveluissa	Ikääntyneiden palvelut, hoitotyön johtaja, kuntoutus, ravitsemusterapeutit	Vajaaravitsemuksen tunnistamisen toimintamalli on käytössä koko Lapissa (tavoite 21 kuntaa).	
	Koulutetaan sote-ammattilaisia hyödyntämään Hyvinvointia arkeesi -sivustoa sekä kansallisia omahoito-ohjelmia asiakasohjauksen välineenä	Hytetu-tiimi, viestintäpalvelut	Sote-ammattilaisille on toteutettu koulutus Hyvinvointia arkeesi -sivuston ja kansallisten omahoito-ohjelmien hyödyntämisestä ja koulutusmateriaalit ovat henkilöstöllä käytettävissä (kyllä/ei).	
	Järjestöt toteuttavat vertaistukitoimintaa terveellisten elintapojen edistämiseksi	Järjestöt	Vertaistukitoimintaa terveellisten elintapojen edistämiseksi on järjestetty (kyllä/ei)	
	Laaditaan sote-ammattilaisille ohjeistus ja viestintämateriaalia vastuullisesta ja sensitiivisestä painopuheesta eri ikäryhmissä	Sotokeskuspalvelut, lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut, viestintäpalvelut	Ohjeistus ja viestintämateriaali on laadittu ja ne ovat käytössä (kyllä/ei)	
	Kunnissa järjestetään eri kohderyhmät huomioivaa ohjattua liikuntatoimintaa	Kunnat, järjestöt	Eri kohdetyhmät huomioivaa ohjattua liikuntatoimintaa on järjestetty 21/21 kunnassa	
Vahvistetaan asukkaiden omahoidon taitoja	Kehitetään Hyvinvointia arkeesi -verkkosivuston tietosisältöjä kaikkia ikäryhmiä koskevaksi	Hytetu-tiimi, Viestintäpalvelut	Hyvinvointia arkeesi verkkosivuston tietosisällöissä huomioidaan lapset ja nuoret, työikäiset sekä ikääntyneet (kyllä/ei)	
	Laaditaan yhteinen hytetu-viestinnän vuosikello kaikki ikäryhmät huomioiden. Toteutetaan vuosikellon mukaista viestintää alueellisena yhteistyönä	Viestintäpalvelut, hytetu-tiimi, kunnat	Hytetu-viestinnän vuosikello on laadittu (kyllä/ei). Vuosikellon mukaista viestintää on toteutettu Lapin alueellisena yhteistyönä (kyllä/ei).	
	Selvitetään elintapaohjauksen avoimien etäryhmien toteutuksen mahdollisuuksia Lapissa	Sotokeskuspalvelut, hytetu-tiimi	Elintapaohjauksen avoimien etäryhmien toteutusmahdollisuudet on kartoitettu (kyllä/ei)	
	Kehitetään ja vakiinnutetaan elintapaohjauksen hyvinvointiryhmien toiminta ja edistetään ryhmien saavutettavuutta	Sotokeskuspalvelut	Hyvinvointiryhmät ja ohjaustumisrakenteet ryhmätoimintaan on kuvattu ja ne ovat vakiintuneet osaksi toimintaa (kyllä/ei)	
Kehitetään elintapaohjauksen toimintamalleja ja palveluketjuja	Kehitetään elintapaohjauksen verkostotoimintaa yhdistämällä Laphan elintapaohjausverkosto ja Lapin Liikunta ry:n koordinoima Lapin liikuntaneuvontaverkosto	Hytetu-tiimi	Yhteinen elintapaohjauksen verkosto on perustettu, tavoitteet ja toimintaperiaatteet verkostolle on määritetty ja verkosto kokoontuu säännöllisesti (kyllä/ei)	
	Laajennetaan Lapin hyvinvointialueen ja kuntien yhdyspinnalla toimiva elintapaohjauksen toimintamalli koko Lappiin	Hytetu-tiimi, kunnat	Elintapaohjauksen malli on käytössä vähintään 15/21 kunnassa	
	Selvitetään kuntien liikuntaneuvojien rajattujen kirjaamisoikeuksien mahdollistamista Laphan potilastietojärjestelmään	Hytetu-tiimi	Kuntien liikuntaneuvojien rajattujen kirjaamisoikeuksien mahdollisuus on selvitetty (kyllä/ei)	
	Kehitetään Lapin hyvinvointialueen sisäinen elintapaohjauksen palveluketju pitkäaikaissairauksia sairastaville henkilöille, jotka eivät ohjaudu hyvinvointialueen ja kunnan väliseen elintapaohjauksen yhdyspintamalliin.	Terveysasemapalvelut	Laphan sisäinen elintapaohjauksen palveluketju on kehitetty ja käytössä (kyllä/ei)	
	Jatketaan jo käynnissä olevaa ikääntyneiden Finger-toimintaa ja selvitetään mahdollisuuksia laajentaa toimintaa koko Lappiin	Terveysasemapalvelut	FINGER-toimintamalli on käytössä kunnissa (lukumäärä)	
	Selkiytetään ikäneuvolatoimintaa ja määritetään sille yhtenäinen vastuutaho	Terveysasemapalvelut ja ikääntyneiden palvelut	Ikäneuvolatoimintamalli on kuvattu ja sille on nimetty vastuutaho	
Edistetään työkykyä	Kehitetään ja pilotoidaan Laphalla Lapin malli kognitiivista ja fyysistä hyvinvointia edistävästä työ- ja kokouskäytännöistä. Kunnissa otetaan hyväksi koetut mallit käyttöön soveltuvin osin. Kannustetaan Lapin muita työnantajia ottamaan mallit käyttöön.	Työkyvyn tuki ja työhyvinvointi, viestintäpalvelut, kunnat	Lapin malli hyvinvointia edistävästä työ- ja kokouskäytännöistä on kuvattu ja pilotoitu (kyllä/ei). Toimivat mallit otettu soveltuvin osin käyttöön 21/21 kunnassa. Mallit on jaettu ja kannustettu muita Lapin työnantajia niiden käyttöönottoon (kyllä/ei).	
	Kehitetään työttömien terveystarkastusten tiedolla johtamista, prosessia ja kirjaamista suhteessa HYTE-kertoimeen	Työkyvyn tuki, terveyden edistämisen koordinaattorit	Työttömien terveystarkastusten HYTE-kerroin-indikaattorin kehitys	
	Kuvataan työkyvyn tuen moniammatillisten tiimien toiminta ja varmistetaan tiimien paikallinen toiminta	Työkyvyn tuki, kuntoutus	Työkyvyn tuen moniammatillisten tiimien toiminta on kuvattu ja tiimit toimivat koko Lapissa paikallisesti (kyllä/ei)	
	Mallinnetaan työkyvyn tuen palvelupolku ja juurrutetaan se koko Lappiin	Työkyvyn tuki, kuntoutus	Työkyvyn tuen palvelupolut on mallinnettu ja juurrutettu (tavoitetaso 21/21 kuntaa)	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029

Painopiste 3: ARJEN TURVALLISUUS

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Kehitetään turvallisia kasvu- ja elinympäristöjä sekä ehkäistään kiusaamista ja väkivaltaa	Jatketaan Onni-tv käyttöä ja viestitään hyvinvoinnista ja arjen turvallisuudesta ikääntyneille	Viestintäpalvelut, ikääntyneiden palvelut	Onni-tv:n katsojalukujen kehitys	HYTE-kerroin: <ul style="list-style-type: none"> Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat Toimeentulotukea pitkä-aikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18–24-vuotiaat (NEET-nuoret)
	Lisätään sote-ammattilaisten osaamista ja vanhempien tietoisuutta eroauttamisesta esimerkiksi koulutusten ja viestinnän avulla	Perhekeskuspalvelut, järjestöt, viestintäpalvelut	Koulutusta ja viestintää on toteutettu (kyllä/ei), eroauttamiseen liittyvien etäpalveluiden kävijämäärien kehitys	
	Juurrutetaan lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn painottuvaa Avainhenkilö-toimintamallia osaksi Laphan palveluja	Sotokeskuspalvelut, Lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut	Avainhenkilö-toimintamalli on käytössä 15/21 kunnista	
	Jatketaan Ankkuri-toiminnan vakiinnuttamista koko Lapin alueella	Perhekeskuspalvelut, poliisi	Ankkuri-toimintamalli on käytössä ja vakiintunutta koko Lapin alueella (kyllä/ei)	
	Käynnistetään ja juurrutetaan Lapin matkailun monialainen turvallisuusviestintäfoorumi	Pelastuslaitos	Turvallisuusviestintäfoorumi toteutuu monialaisesti (kyllä/ei)	
	Tarjotaan asukkaille tietoa ja tukea lähisuhdeväkivallan ja kiusaamisen ehkäisemiseksi	Järjestöt	Tietoa ja tukea asukkalle on tarjottu (kyllä/ei)	
	Edistetään esteettömyyttä, saavutettavuutta, yhdenvertaisuutta ja turvallisen tilan periaatteita kohtaamispaikkatoiminnassa	Järjestöt	Kohtaamispaikkatoimijoille on järjestetty koulutuksia esteettömyyden, saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi (kyllä/ei)	
Ehkäistään tapaturmia	Kehitetään ja otetaan käyttöön toimintamalli yli 65-vuotiaiden kaatumisten ehkäisemiseksi	Ikääntyneiden palvelut, kuntoutus	Toimintamalli ikääntyneiden kaatumisriskin tunnistamiseksi ja kaatumisten ehkäisemiseksi on kehitetty ja käytössä (kyllä/ei)	Lapset ja nuoret (%-osuus 4-5. ja 8-9. sekä lukion ja ammattioppilaitoksen 1-2. luokkalaisista): <ul style="list-style-type: none"> Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa Toimeentulotukea pitkä-aikaisesti saaneet lapsiperheet Aikuisväestö (%): <ul style="list-style-type: none"> Päivittäisen elämänsä turvatomaksi kokevat 20 vuotta täyttäneistä Fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneet 20-64-vuotiaista Ikääntyneet (%): <ul style="list-style-type: none"> Päivittäisen elämänsä turvatomaksi kokevat, 65 vuotta täyttäneistä Apua riittämättömästi saavat 75 vuotta täyttäneistä Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä
	Jatkokehitetään kaatumisten seurantaa ja tilastointia sote-palveluissa osana Hoiverken ja hoitotyön laatutyöpöytätyötä Kaltiossa	Hoitotyön johtaja	Kaatumisten määrän ja riskimittareiden käytön seuranta tapahtuu hoitotyön laatutyöpöytätyön kautta (kyllä/ei)	
	Kehitetään ja jalkautetaan toimintaohje kaatumisriskissä olevien henkilöiden ohjaamiseksi klinisen farmasian palveluihin	Kliininen farmasia	Toimintaohje on kehitetty ja jalkautettu koko Lapin alueelle (kyllä/ei).	
	Koulutetaan sote-ammattilaisia kaatumisriskiä lisäävien lääkkeiden tunnistamiseksi	Kliininen farmasia	Sote-ammattilaisille on toteutettu koulutus kaatumisriskiä lisäävien lääkkeiden tunnistamisesta ja koulutusmateriaalit ovat henkilöstöllä käytettävissä (kyllä/ei).	
	Otetaan ajoterveys ja ajokyvystä huolehtiminen puheeksi sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä ohjataan ikääntyneitä arvioimaan omaa ajokykyään Liikenneturvan oppaiden avulla	Sotokeskuspalvelut, Liikenneturva	Laphan palveluissa otetaan ajoterveys puheeksi ja ohjataan ikääntyneitä ajoterveyden itsearviointiin (kyllä/ei)	
	Edistetään turvallisuus-, varautumis- ja kriisiosaamista eri yhteisöjen koulutusten ja kyläturvallisuussuunnitelmien avulla	Järjestöt, Lapin AMK	Koulutuksia järjestetty ja kyläturvallisuussuunnitelmia laadittu (kyllä/ei)	
	Viestitään Laphan palveluissa liukastumisten ehkäisystä talviaikana	Viestintäpalvelut, Liikenneturva	Liikenneturvan liukastumisen ehkäisyn materiaalit ovat Laphan toimipisteiden inforuuduissa talvisin ja toimipisteissä on jaettavaa materiaalia (kyllä/ei)	
	Kunnissa järjestetään ikääntyneiden toimintakykyä ylläpitävää ja edistävää ryhmätoimintaa	Kunnat, järjestöt	Ikääntyneiden ryhmätoimintaa järjestetään 21/21 kunnassa	
	Viestitään paloturvallisuuden itsearviointinista ja avustetaan kotihoidossa ikääntyneitä paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden käytössä	Pelastuslaitos ja ikääntyneiden palvelut	Paloturvallisuuden itsearviointilomakkeista on viestitty (kyllä/ei). Kotihoidossa on tuettu ikääntyneitä toteuttamaan paloturvallisuuden itsearviointi (kyllä/ei)	
	Viestitään onnettomuuksien ehkäisystä ja varautumisesta osana pelastuslaitoksen turvallisuusviestintäsuunnitelmaa	Pelastuslaitos	Onnettomuuksien ehkäisystä ja varautumisesta on viestitty (kyllä/ei)	
Kohdennetaan palotarkastuksia ja muuta valvontaa riskiperustaisesti kiinteistöihin, asuinrakennuksiin, julkisiin tiloihin ja tapahtumiin pelastuslaitoksen valvontasuunnitelman mukaisesti	Pelastuslaitos	Valvontatoimet ja palotarkastukset toteutuvat ja kohdennetaan riskiperusteisesti (kyllä/ei)		
Tuetaan heikommassa asemassa tai syrjäytymisriskissä olevia	Vahvistetaan lapsiperheköyhyyden puheeksiottoa sote-palveluissa sekä kehitetään malli tuen tarpeessa olevien perheiden palveluohjaukseen	Lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut	Puheeksioton ja palveluohjauksen malli taloudellisen tuen tarpeessa oleville lapsiperheille on kuvattu ja käytössä (kyllä/ei)	
	Perustetaan monialainen työryhmä ja määritellään vastuutahot asunnottomuuden vähentämiseksi Lapissa	Sotokeskuspalvelut	Monialainen työryhmä on perustettu, toimijoiden vastuut on määritelty ja ryhmä kokoontuu säännöllisesti (kyllä/ei)	
	Mahdollistetaan yhteisöruokailua tai ruoka-avun tarjoamista esimerkiksi kohtaamispaikoissa	Järjestöt, kunnat, seurakunnat, sotokeskuspalvelut	Ruoka-apua tarjotaan 21/21 kunnassa	
	Kunnissa ylläpidetään harrastamisen Suomen mallin mukaista maksutonta harrastustoimintaa	Kunnat	Toteutuu 21/21 kunnassa	
	Laajennetaan Kaikukortin käyttöä ja tiivistetään yhteistyötä hyvinvointialueen ja kuntien välillä	Kunnat, työikäisten sosiaali-palvelut, hytetu-tiimi	Kaikukortti käytössä vähintään 12/21 kunnassa	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029

Painopiste 4: HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA ARJEN TURVALLISUUDEN YHTEISTYÖRAKENTEET

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Edistetään hyvinvointitiedolla johtamista	Laaditaan rakenteet kansallisen hytetu -tiedon käsittelemiseksi ja hyödyntämiseksi hyvinvointialueella sekä yhdyspinnoilla	Hytetu-tiimi, hytetu-koordinaatioryhmä, kunnat	Rakenteet kansallisen hyvinvointitiedon käsittelylle Lapin hyvinvointialueella (kyllä/ei) ja kuntien yhdyspinnoilla (kyllä/ei) on laadittu	HYTE-kerroin <ul style="list-style-type: none"> TEAvisari: hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen rakenteita kuvaava indikaattoritieto TEA-visari: kulttuurihyvinvointia kuvaava indikaattoritieto
	Nimetään HYTE-kerroin indikaattoreille vastuuhenkilöt sekä työryhmä, joka vastaa HYTE-kerroin kehittämisestä	Hytetu-tiimi	HYTE-kerroin indikaattoreille on nimetty vastuuhenkilöt (kyllä/ei). Hyte-kertoimen kehittämiseksi on laadittu toimenpidesuunnitelma, jota toteutetaan arjessa (kyllä/ei).	
	Jatkokehitetään alueellista kyselyä hyvinvointitiedon keräämiseksi	Kunnat, hytetu-tiimi	Alueellinen hyvinvointitiedon kysely on käytössä ja tuloksia hyödynnetään hytetu-työssä (kyllä/ei)	
	Kehitetään malli hyvinvointialueen ja kuntien yhteisten HYTE-kerroin indikaattoreiden vahvistamiseksi	Hytetu-tiimi, kunnat	Yhteisiä hyte-indikaattoritietoja käsitellään hyvinvointialueen ja kuntien yhdyspinnalla säännöllisesti (kyllä/ei)	
	Kehitetään rakenteet ilmiö- ja kokemustiedon sekä järjestöjen asiantuntijatiedon tietopohjan keräämiseksi ja hyödyntämiseksi	Järjestöt, hytetu-tiimi, tutkimuspalvelut	Rakenteet on kehitetty ja ne ovat käytössä (kyllä/ei)	
	Järjestetään hyvinvointialueen henkilöstölle koulutusta tutkimustiedon analysointiin, tulkintaan ja hyödyntämiseen	Tutkimuspalvelut	Koulutusta on järjestetty ja materiaalit ovat henkilöstön käytettävissä (kyllä/ei)	
Kehitetään yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja muiden hytetu-toimijoiden kanssa	Laaditaan ja otetaan käyttöön hytetu -neuvotteluiden prosessikuvaus	Hytetu-tiimi, kunnat	Hytetu-neuvotteluiden prosessikuvaus on laadittu ja otettu käyttöön (kyllä/ei)	
	Perustetaan tutkimustiedon verkosto tutkimustiedon jalkauttamiseen alueelle	Tutkimuspalvelut, Lapin yliopisto, Lapin ammattikorkeakoulu	Tutkimustiedon verkosto on perustettu ja toiminnassa (kyllä/ei)	
	Kehitetään järjestöyhteistyön rakenteita laatimalla monitoimijaisena yhteistyönä järjestöyhteistyön asiakirja ja kehittämällä järjestöneuvottelukunnan yhteistyörakennetta	Hytetu-tiimi, Lapin liitto, järjestöt	Järjestöyhteistyön asiakirja on laadittu ja järjestöneuvottelukunnan rakenne on päivitetty (kyllä/ei)	
	Edistetään järjestöjen toiminnan näkyvyyttä Hyvinvointia arkeesi -sivustolla lähellä.fi tai PTV-integraation kautta	Järjestöt, digipalvelut, hytetu-tiimi	Järjestöjen ilmoittamien toimintojen määrä lähellä.fi -palvelussa	
	Juurrutetaan ja laajennetaan OLKA-toimintaa koko hyvinvointialueelle	Hytetu-tiimi, sotokeskuspalvelut, järjestökeskukset	OLKA-toiminta on laajennettu ja juurrutettu koko Lappiin (kyllä/ei)	
	Vahvistetaan kokemusasiantuntijatoimintaa koko hyvinvointialueella	Hytetu-tiimi, lasten, nuorten, perheiden ja vammaisten palvelut, järjestöt	Kokemusasiantuntijatoiminnalle on kuvattu käytännöt ja ne ovat käytössä koko Lapissa (kyllä/ei)	
	Lisätään tietoa ja osaamista kulttuurihyvinvoinnista yhteistyössä kuntien ja järjestöjen kanssa	Lapin kulttuurihyvinvointia edistävät verkostot, hytetu-tiimi	Kulttuurihyvinvointitietoa, -osaamista on lisätty monialaisissa verkostoissa (kyllä/ei)	
	Sitoudutaan aktiiviseen työskentelyyn yhteisissä hytetu-työn verkostoissa	Hytetu-tiimi, kunnat	Verkostoyhteistyön kyselyn tulokset	